

Netwerk Praktijkbedrijven

Emissiemetingen als
managementtool

Inhoudsopgave

- Stellingen
- Projectopzet
- Meetmethodiek
- Validatietraject
- Resultaten uit de praktijk

Stelling

Meten is alleen zinvol voor onderzoek.

- A. Ja
- B. Nee
- C. Ik weet het niet

Stelling

De techniek is rijp genoeg om emissies betrouwbaar te kunnen bepalen.

- A. Ja
- B. Nee
- C. Ik weet het niet

Projectopzet

Netwerk Praktijkbedrijven

Ruim 100 melkveehouders werken samen aan het reduceren van hun methaan- en ammoniakemissies

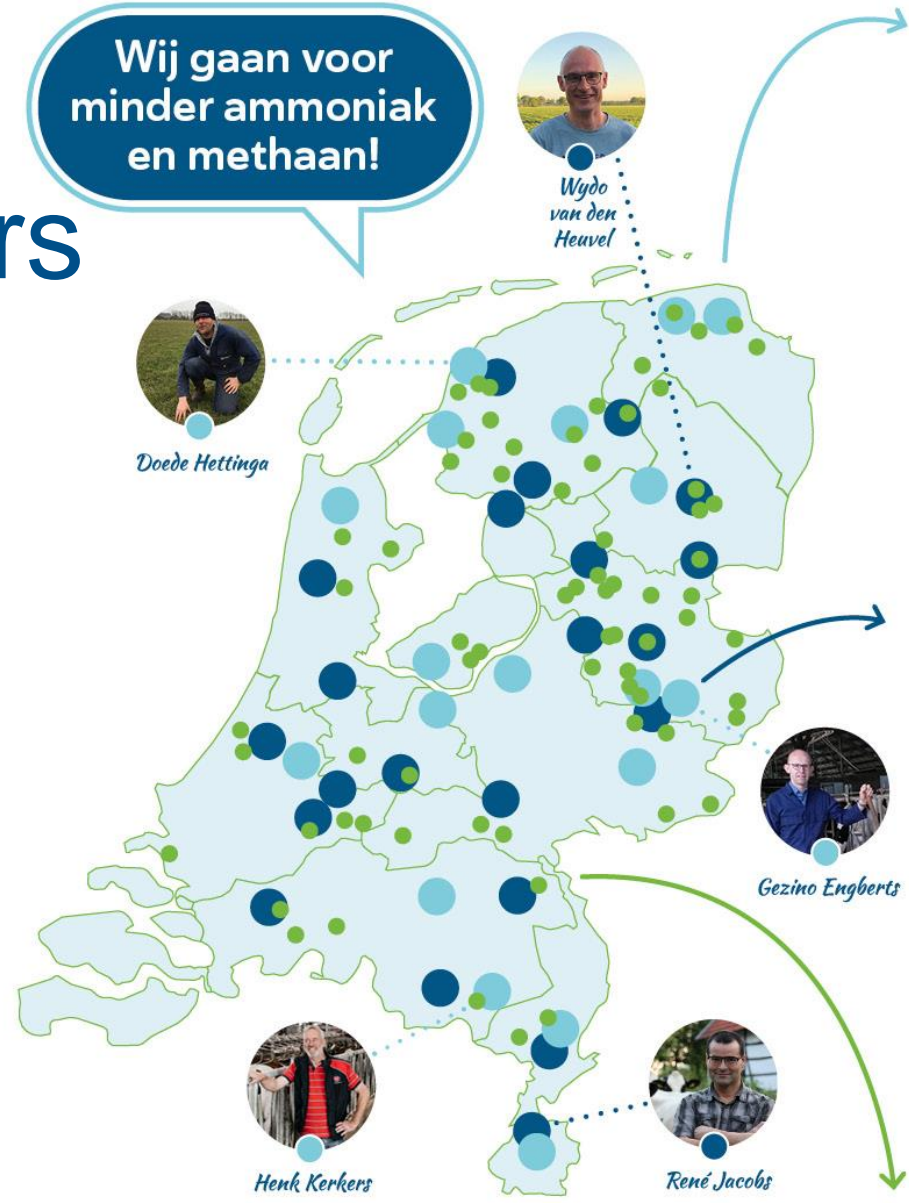
doel van het project:
30%
minder emissie

Verkennen haalbaarheid -50%
ammoniakemissie
via managementmaatregelen op
voer, dier, stal + anders uitrijden
van mest.

Netwerk deelnemers

Wij gaan voor minder ammoniak en methaan!

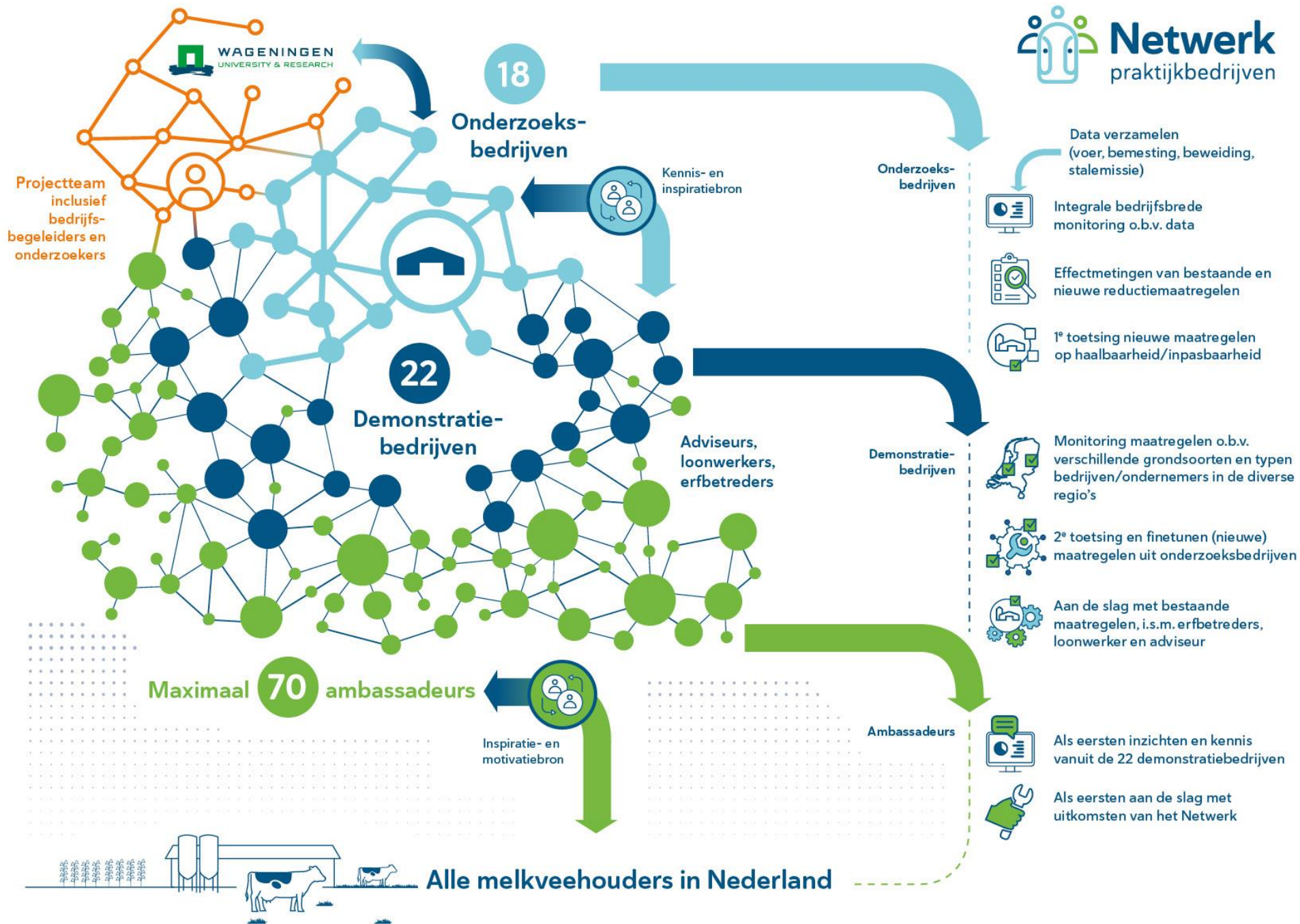
18 Onderzoeksbedrijven

Friesland Doede Hettinga Klooster Lidlum	Groningen Wout Huijzer VOF Byvingaheerd Zeerijp	Drenthe Gerben Braakman Dwingeloo	Overijssel Geert Stevens Holten	Gelderland Agro Innovatiecentrum De Marke, Gerjan Hilhorst, Hengelo
Sytze Zwaagstra Nij Beets	Thomas Dijkstra Rasquert	Flevoland Roel Assies Zeevolde	Gezino Engberts Markelo	Leendert van Staalduijnen, Ermelo
Sjoerd Reitsma Piaam				
Utrecht Pieter Brouwer Bunschoten	Noord-Holland Rijk Baltus Middenmeer	Zuid-Holland Anton de Wit Reeuwijk	Noord-Brabant Henk Kerkers Sterksel	Limburg Jack Nicolaes Klimmen
			Klaas Jan van Calker Berlicum	Jacques van Melick Neer

22 Demonstratiebedrijven

Friesland Kees Boon Delfstrahuizen	Drenthe Wydo van den Heuvel, Witteveen	Overijssel Stan Bosman De Krim	Gelderland Evert Luchtenbelt Wapenveld	Noord-Brabant Jacob Molenaar Hoeven
Jan Willem Haisma Bakkeveen		Christiaan van Dalfsen, Staphorst	Franka en Arnoud Tomassen, Randwijk	Leo Coppens Riethoven
Marten de Jong Baaium		Rudie en Bart Freriks, Luttenberg	Rene Woestenenk Laren	Jan Gieben Wilbertoord
Flevoland Marijn van Aart Rutten	Utrecht Richard de Bie Werkhoven	Noord-Holland Sjoerd van der Helm Zuidschermer	Zuid-Holland Corné van Rees Brandwijk	Limburg Twan Linssen Beegden
	Hans van Kats Lopik	Richard Korrel Ouderkerk aan de Amstel	Paul en Tess Verkleij Hazerswoude	René Jacobs Nuth

Maximaal **70** ambassadeurs

Meetmethodiek

Emissiebepaling

Emissie =

- Concentratie
ingående lucht

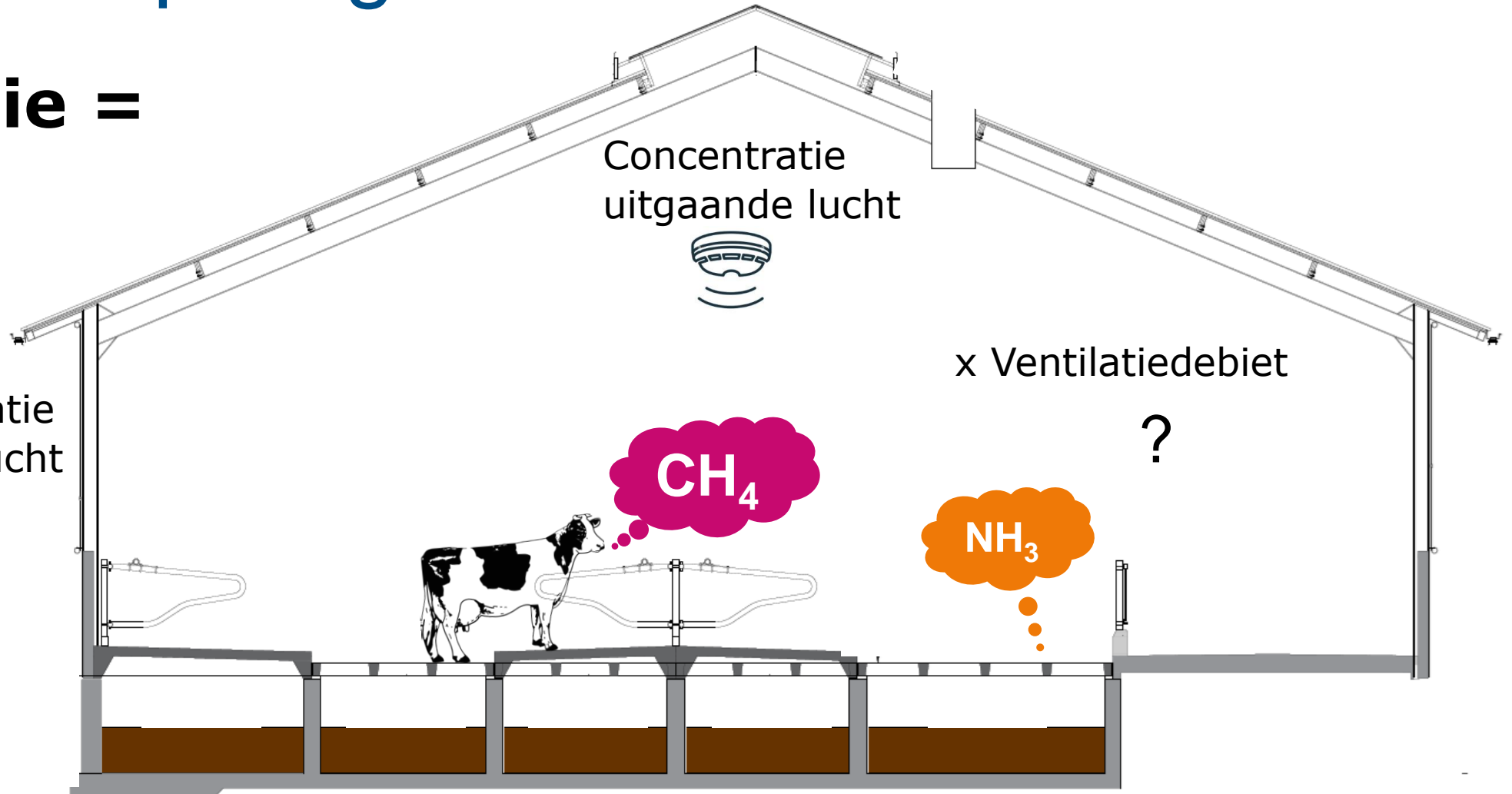

Concentratie
uitgaande lucht

x Ventilatiedebiet

?

Bepaling ventilatiedebiet

Ventilatie =

- Concentratie
ingaaende lucht)

/ (Concentratie
uitgaande lucht

Productie (melkproductie,
aantal dieren, gewicht, ...)

CO₂

CH₄

NH₃

Onzekerheid

Emissie =

- Concentratie
  - Concentratie uitgaande lucht
  - Concentratie ingaande lucht
- x Ventilatie
  - CO₂ productiemodel
    - Melkproductie
    - Gewicht
    - Aantal dieren
    - Bijdrage van mest
    - weidegang
  - Concentratie uitgaande lucht
  - Concentratie ingaande lucht

+

+

++

0

+

+

+

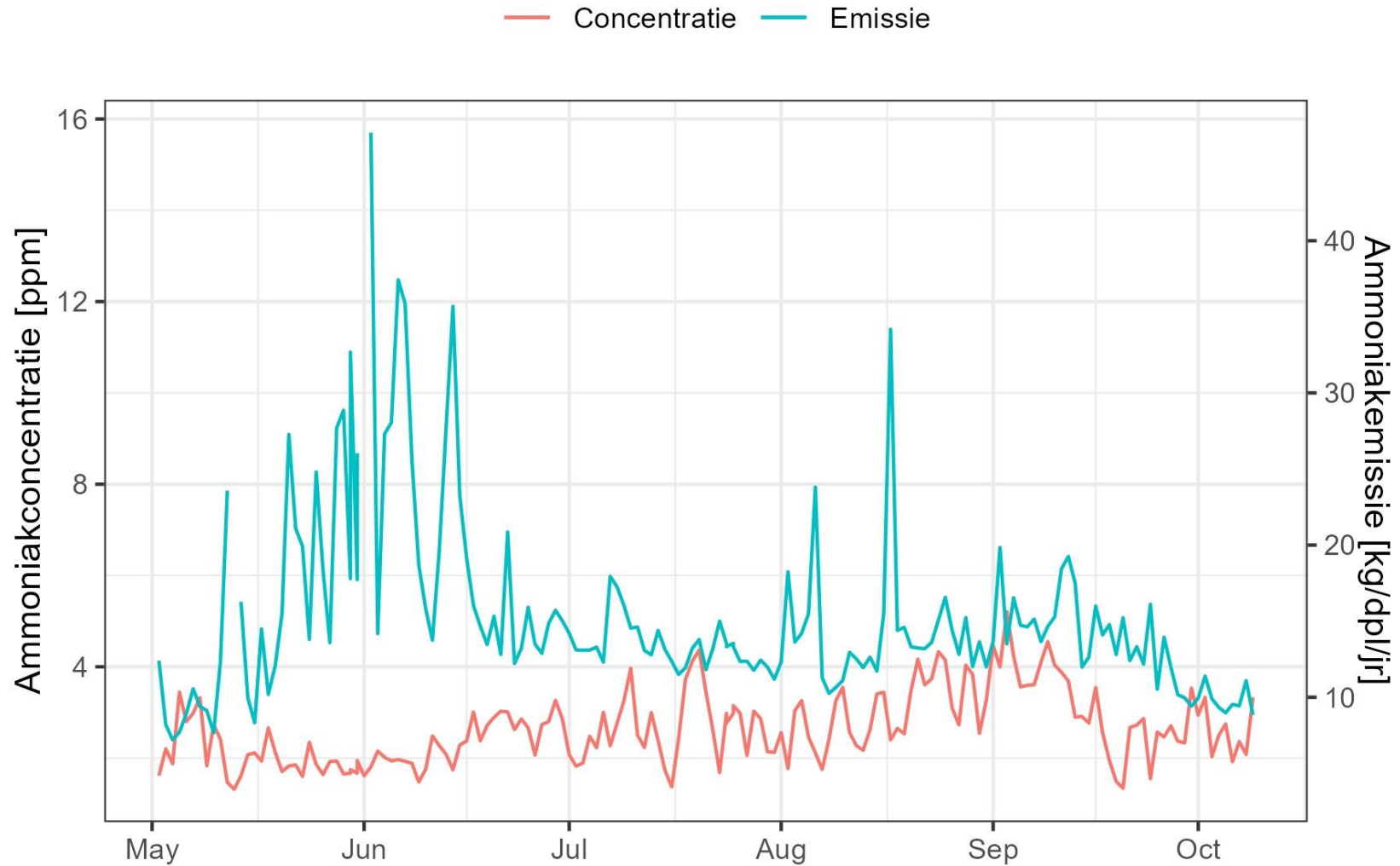
+

+

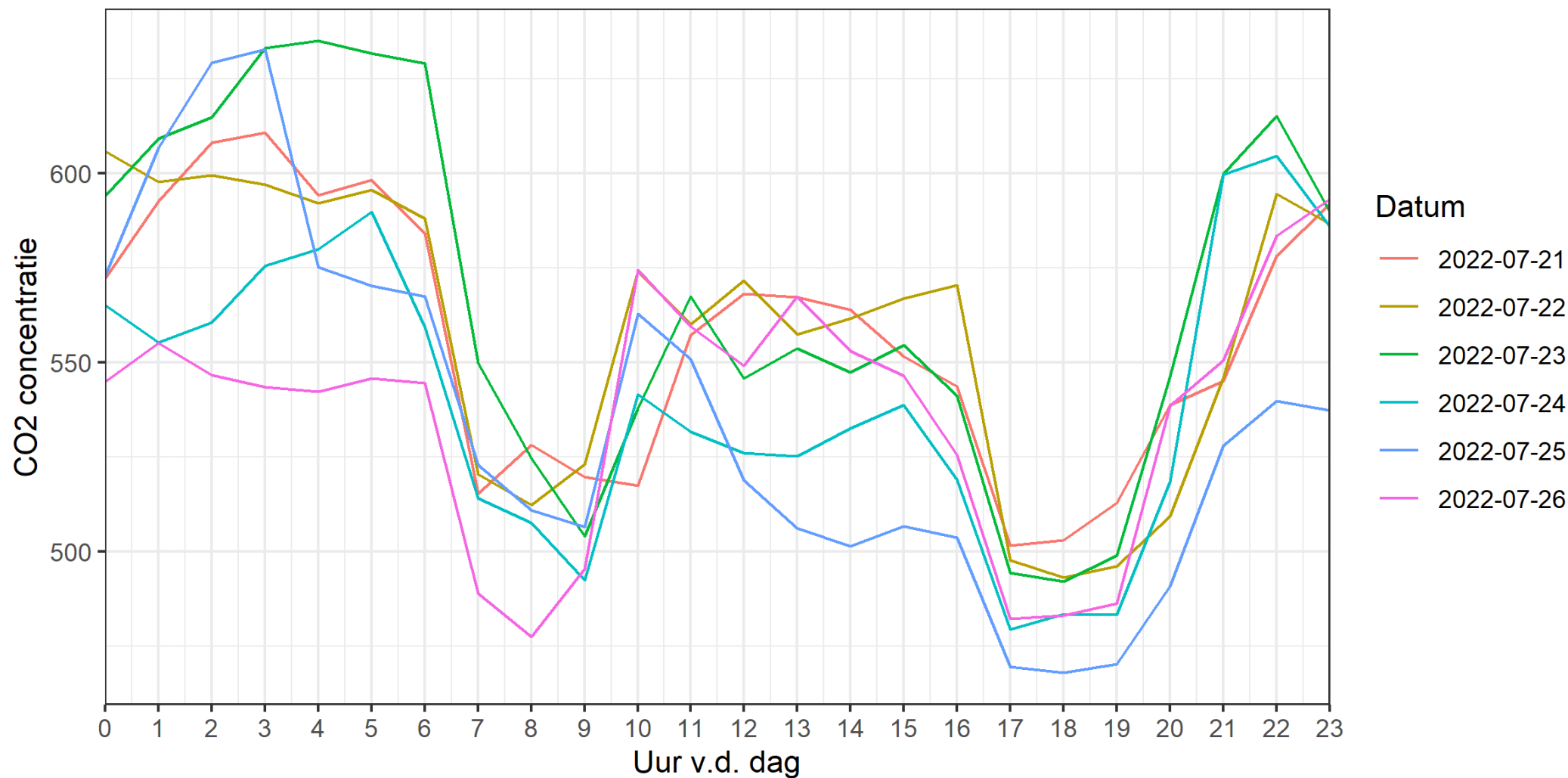
+

Validatie
van
sensoren

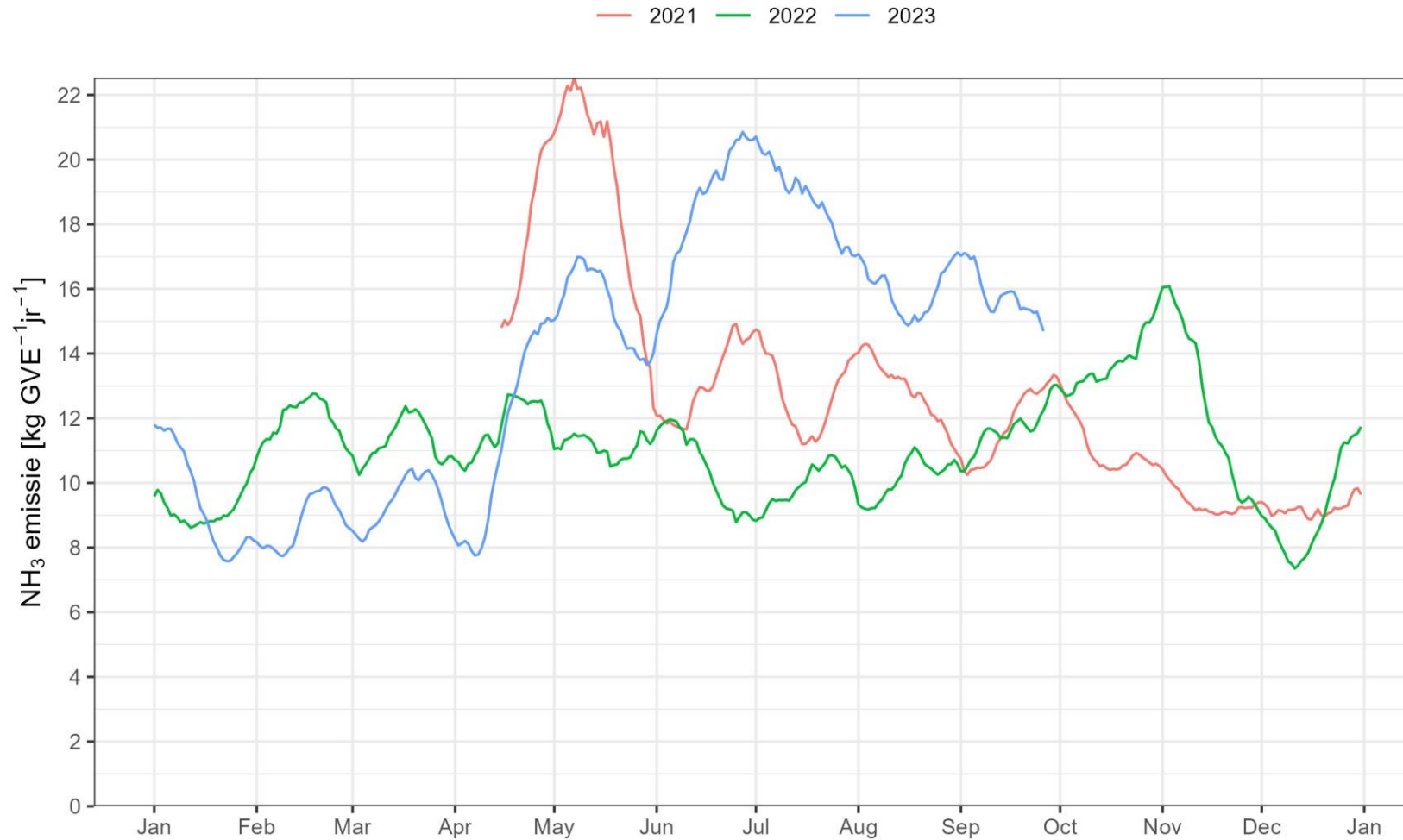
Concentratie vs emissie

Concentraties geven wel inzicht (informeren)

Emissies kunnen variëren

Validatietraject

Validatie van sensoren

- Volgens het Ontwikkel- en validatieprotocol (Vonk et al, 2021)

Laboratorium testen

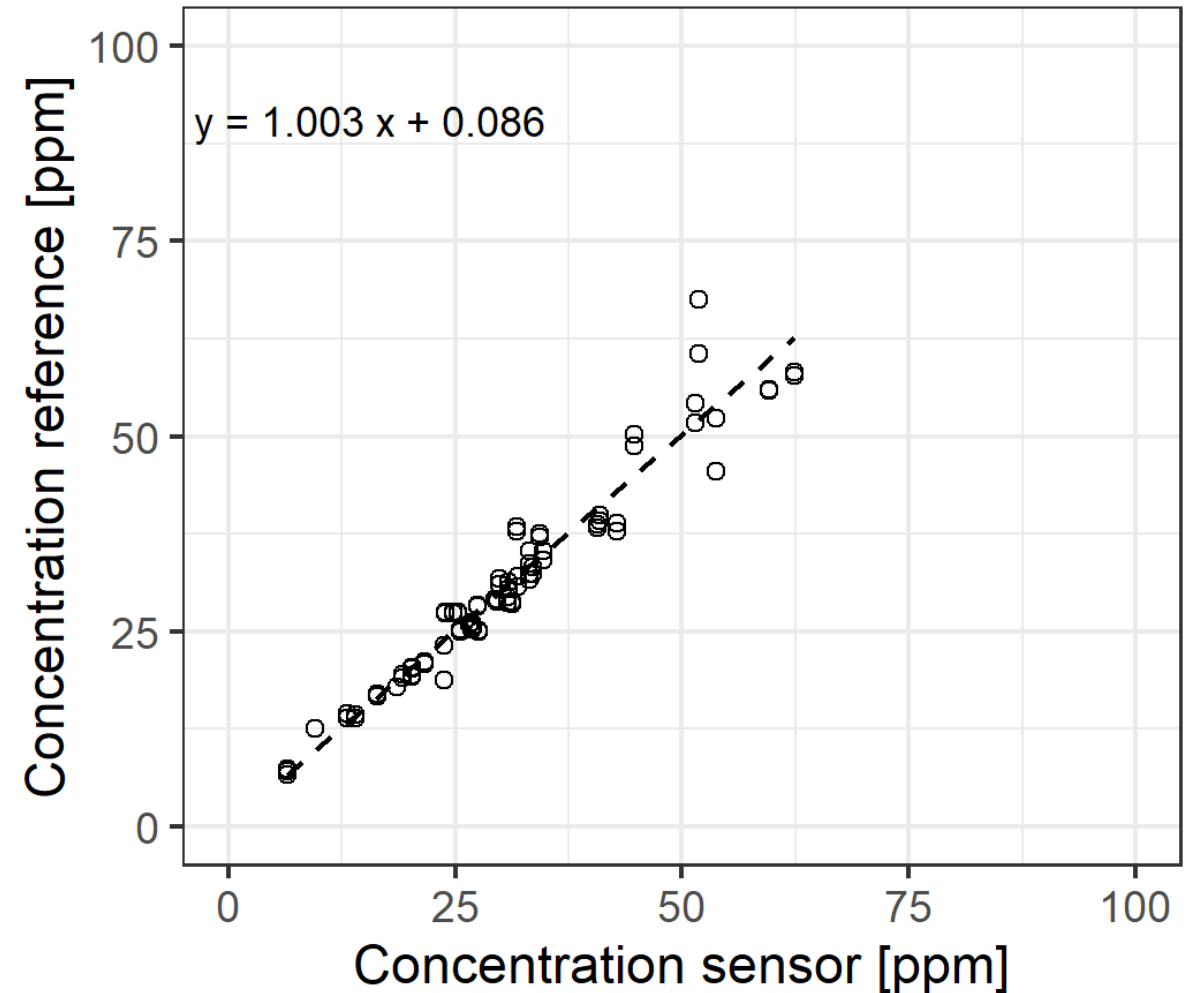
- Responstijd
- Kalibratie
- Herhaalbaarheid
- Detectielimiet
- Effect van drukverschillen
- Effect van vocht

Veldtesten

- 4 bedrijven
- 1 jaar meten
- >6 vergelijkingen met referentie
- Testen van verschillen tussen sensoren van hetzelfde type

Resultaten veldtest – Axetris CH₄ sensor

- Onzekerheid sensor gelijk aan onzekerheid referentie
- Sensor voldoet aan gestelde eisen

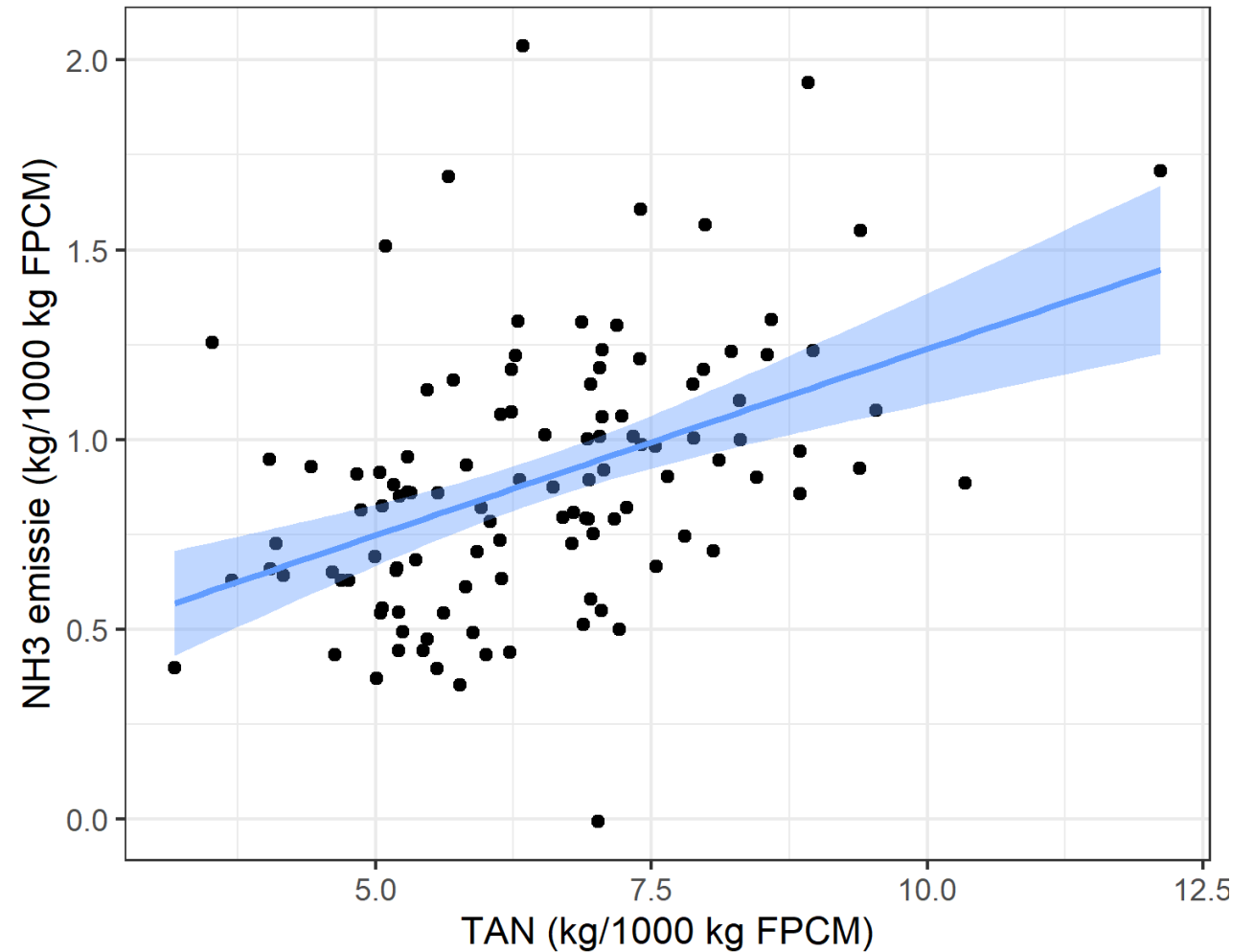

Resultaten uit de praktijk

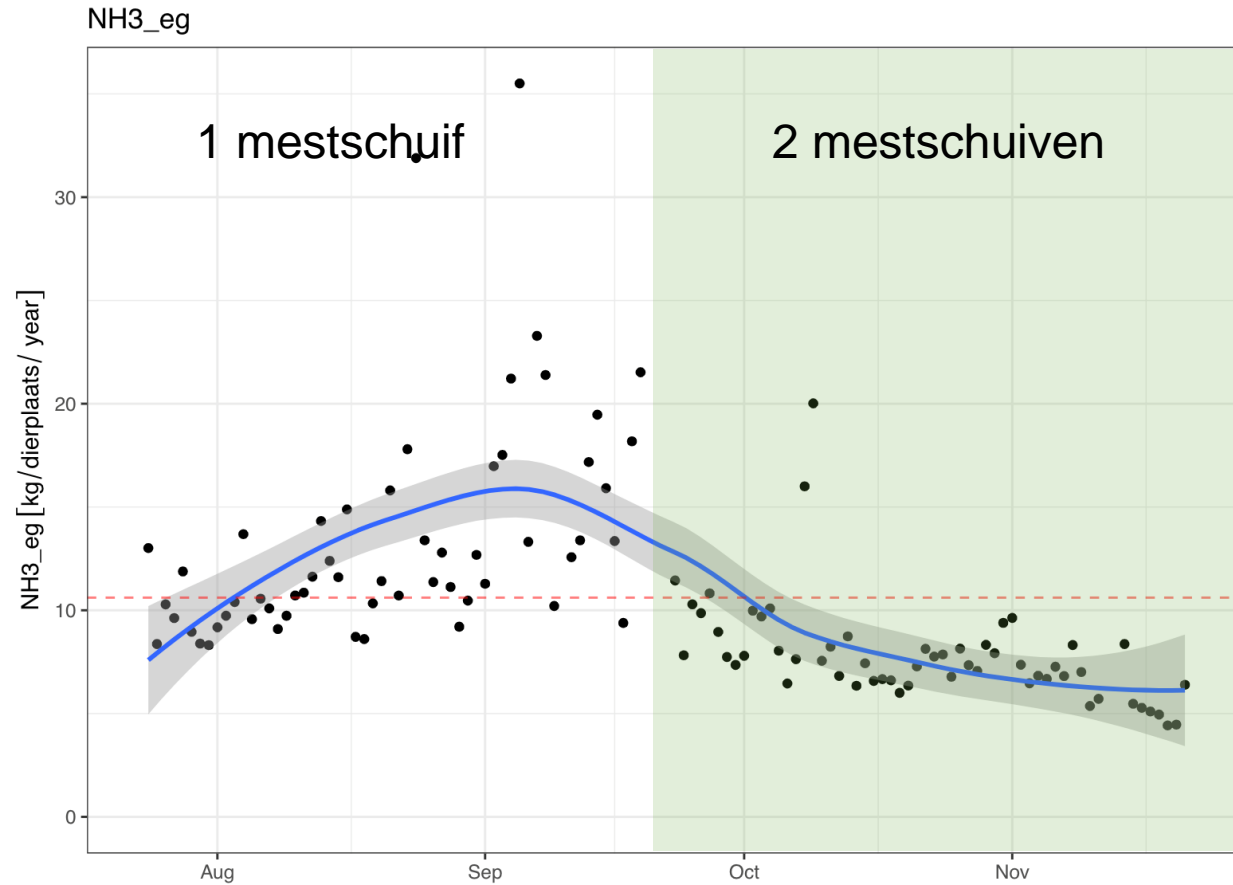

Voermanagement – Ammoniak

- Positief effect van management op emissie
- Maar ook:
  - Leren waarom het soms niet lukt

Stalmanagement

Stalmanagement

- Eenvoudige maatregelen
- Perspectiefvol voor ammoniak én methaan
- Effect wordt onderzocht in 2024

Netwerk

praktijkbedrijven

Initiatiefnemers:

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Financier:

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit